

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

Dubium I. Quid & quotuplex sit Iniustitia in genere, & quomodo
committatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

DV B I V M I.

Quid, & quotuplex sit Iniustitia in genere; & quomodo committatur.

s. Thom. 2. 2. q. 59. a. 4.

3 **P**RO huius rei explicatione, Notandum I. Iniustitiam contrariè opponi iustitiæ, unde quòt modis iustitia dicitur, totidem etiam accipi potest iniustitia. Omisissis verò latissimis illis acceptionibus iustitiæ & iniustitiæ, huc non spectantibus, breuiter dico, iniustitiam pro vitio iustitiæ, vt specialis virtus est, opposito acceptam, duplicem esse; sicut duplex est iustitia, videlicet iniustitiam legalem seu vniuersalem, & iniustitiam particularem, vt expresse etiam docet Aristoteles 5. Ethic. 1. & S. Thomas hic q. 59. a. 1. qui addit, illam quidem esse speciale vitium formaliter & secundum essentiam; generale vero causaliter & secundum materiam; hanc autem, tam quoad essentiam, quam quoad materiam, vitium speciale esse, vt suo modo etiam de oppositis virtutibus dictum superius q. 2. dub. 1. & 2.

Iniustitia particularis rursum aut iustitiæ commutatiuæ opposita est, ac plurimas sub se species continet, vt homicidium, furtum, detractionem, vsuram &c. iuxta dicta initio huius quæstionis, aut distributiua; cui propriè opponitur acceptio personarum, de quibus singulis vitijs inferius agendum.

4 **N**otandum II. Iniustum legale, iuxta Aristotelem 5. Ethic. 1. solum committi, quando quis ita leges violat, vt simul Reipublicæ noceat. Quo fit, vt non omnis violatio seu transgressio legis sit speciale peccatum iniustitiæ legalis, sed illa solum, quæ moraliter rem æstimando, bono communi nocet; idque siue secundum directam intentionem agentis, siue indirectam, vt in simili de scandalo dictum suo loco disp. 2. q. 6. dub. 8.

5 **N**otandum III. Non omnem, qui facit iniustum, hoc ipso etiam dici iniustum, vt recte docet S. Thomas q. 59. art. 2. ex Aristotele 5. Ethic. 8. quia fieri potest, vt quis ex ignorantia prorsus inuincibili iniustum operetur. Quo casu, materiale solum operantis obiectum, & nullo modo cognitum ac volitum, ipsum operantem non denominat. Accedit, quod sæpe accidit, hominem operari iniustum ex passione, non ex electione & habitu; quod tamen præcipuè attenditur, in virtuosis aut vitiosis denominatione, ex Aristotele 2. Ethic. 4. quanquã hunc actualiter iniustum esse dubitari non potest ex 1. Ioannis 3. v. 7. & 8. *Qui facit iustitiam iustus est: sicut & ille iustus est. Qui facit peccatum, ex diabolo est: quoniam ab initio diabolus peccat.*

6 **N**otandum IV. Formaliter proinde iniustum, seu quod idem est, iniuriam propriè dictam nullum facere posse nisi volentem (directè vel indirectè); nec pati nisi aliquo modo nolentem: Secus est de iniusto materiali; hoc enim facere potest aliquis etiam nolens, & pati volens. Quo fit, vt agere & pati iniustum, materialiter semper sint coniuncta; sed formaliter non item, cum vtur-

libet absque altero esse possit. Ita S. Thomas q. 59. a. 3. ex Aristotele 5. Ethic. 9. & 11.

Ratio sumitur ex diuersa ratione materialis & formalis iniusti. Hoc enim cum in agente peccatum sit, nunquam est nisi voluntarium. In patiente verò nunquam potest esse vndequeque voluntarium: Tum quia alioquin non esset simpliciter patiens: tum quia alias eo ipso cederet suo iuri. Vnde pronuntiatum illud; *volenti non fit iniuria.*

Et quia fieri potest, vt in agente adfit voluntas inferendæ iniuriæ, in patiente verò desit inuoluntarium, vel contra; ideo formaliter iniustum pati & agere non sunt necessario coniuncta. Secus est de materiali iniusto: quod præcisè attenditur, ex ipsa rerum inæqualitate secundum se, abstrahendo ab vtriusque, tam agentis, quam patientis dispositione.

7 **N**otandum V. Signanter tamen dictum, *neminem pati iniustum formaliter, nisi aliquo modo nolentem*; quia ad hoc sufficit etiam quædam nolentia, seu mixtum inuoluntarium, vt patet in soluente vsuras, & pecuniam exhibente latroni, de quo Molina tom. 1. disput. 11. Rursum aliquando adest quidem promptissima voluntas patiendi, casu quo inferatur iniuria; sed non adest voluntas ipsius iniuriæ, seu læsionis iniustæ inferendæ, vt in Christo, & Martyribus accidit: quo casu, quia tales iuri suo non cedunt, dubitandum non est, quin eis verissima iniuria ac formale iniustum irrogetur. Secus est de eo, qui planè vndequeque volens & libens, vel seipsum directè aut indirectè actione occidit, vel occiditur aut mittitur ab alio; hic enim propriè nullam patitur iniuriam, vt recte docet Valentia hic q. 3. pun. 2. Cedit enim suo qualicumque iuri; quod propriè non nisi in ratione & voluntate habentis fundatur, vt dictum quæst. 1. dub. 4.

8 **N**otandum VI. Nihilominus ita se occidentes facere vtique iniuriam Deo & Reipublicæ; præterquam quod simul etiam contra se & propriam, charitatem grauissimè peccant, vt recte S. Thomas hic q. 59. a. 3. ad 2. ex Aristotele 5. Ethic. 11. Esti probabilius videtur, non esse peccatum illud, quatenus contra Deum est, moraliter distinctum ab eo, quod quis committit contra seipsum; cum in omni peccato contingat, hominem, male & contra ius diuinum abuti creaturis Dei, vt diximus tom. 2. disp. 4. q. 1. dub. 2. num. 3. & fusius dicitur tom. 4. de poenit.

9 **S**ecus existimo de adiuncta læsione Reipublicæ; quandoquidem huic directè quasi actione damnum inferitur; idque contra iustitiam legalem, vt supra dictum, non verò contra iustitiam particularem, vt dicemus etiam dub. 4. n. 52.

Eodem modo etiam nec parens, nec maritus iniuriam patitur, si ijs planè volentibus filia, aut vxor violetur; quicquid Bannes, Aragonius, & quidam alij hic a. 3. dixerint: nec verò tale peccatum ideo dicitur stuprum, vel adulterium: quia aut illic parenti, aut hic marito iniuria fiat; sed quia illic virginalis integritas; hic vero matrimonij fides ac bonum violatur; quicquid interim sit de hoc, an vera stupri & adulterij ratio in eo ipso propriè & perfectè consistat. Certè stuprum non semper,

nec nisi per accidens, iniustitiæ malitiam habere, annexam, ex communi tanquam certum supponit Suarez tom 4. disp. 2. De qua re plura supra q. 6. dub. 5 & disp. 3. q. 3. dub. 6.

10 Notandum VII. Peccatum contra iustitiam esse quidem ex suo genere mortale; attamen excusari à mortali posse, tum per inaduertentiam seu inde liberationem; tum ob paruitatem materiæ, vt recte S. Thomas q. 59. a. 4. & particulatim magis constabit ex sequentibus.

D V B I V M II.

De acceptione personarum, vitio Iustitiæ distributiue opposito.

S. Thom. 2. 2. q. 63. aa. 4.

11 Inter vitia Iustitiæ opposita, primo loco tractatur à S. Thoma acceptio personarum, vt pote iustitiæ distributiue contraria; eò quod iustitia legalis propriam materiã non habeat, in qua per se violetur, vt dictum.

ASSERTIO I. Acceptio personarum est peccatum, & quidem ex suo genere mortale. Ita S. Thomas q. 63. a. 1. ex communi. Ratio est. Quia grauiter iustitiæ aduersatur, bona communia non distribuere secundum proportionem dignitatis; sed in eò, cui fit distributio, attendere personam, seu quandam eius conditionem, ob quam hoc, quod ei datur, non sit debitum. Accedunt illa Eccl. 4. v. 1. *Ne accipias personam, vt delinquas.* Iacobi 2. v. 9. *Si autem personas accipitis, peccatum operamini.*

12 ASSERTIO II. Acceptio personarum locum non habet in merã gratuitã bonorum distributione. Ita cum S. Thoma q. 63. art. 1. ad 3. communis. Probatur ex Matth. 20. v. 13. & 15. *Amice non facio tibi iniuriam, &c. Aut non licet mihi, quod volo, facere?* Ratio est. Quia acceptio personarum, cum sit vitium iustitiæ oppositum, solum habet locum in bonis ex iustitia debitis.

13 ASSERTIO III. Acceptio personarum locum habet, in distributione bonorum spiritualium, seu beneficiorum Ecclesiasticorum; si quando prætermisissis dignioribus. Ita S. Thom. q. 63. a. 2. ex communi. Quod intelligi debet iuxta dicta quæst. 6. dub. 1. ð n. 18. Quo enim modo reperitur iustitia distributiua in beneficiorum distributione, nempe materialiter, & quoad ipsam formam in distributione seruandam; eodem etiam modo in illa reperitur acceptio personarum.

14 Et vero ex suo genere mortaliter peccare, qui curatum beneficium (nam de Canonicatu, alijsq; simplicibus, aliam rationem esse probabiliter existimat Petrus Nauarrus infra n. 147.) confert minus digno, prætermisso digniore, significat S. Thomas ad 3. & recte docent Gabriel & Paludanus 4. dist. 15. Maior dist. 24. Adrianus in 4. de Restitut. Sotus 3. de iustitia q. 6. a. 2. Couarruias super regulã *peccatum* part. 2. §. 7. n. 3. Nauar. c. 17. n. 72. Syluester V. *Electio* q. 16. & V. *Acceptio personarum*, Petrus Nauarrus de Rest. l. 2. c. 2. n. 120. Val. q. 7. pun. 2. Salon hic a. 2. & alij communiter. Et colligitur ex cap. *Metropolitano*, dist. 63. & Conc. Trident. sess. 24. c. 1 & 18. de reformatione; idq; etiã seclulo honore & prouentibus, solum ministeriũ per se spectetur, vt recte Salon cõ-

tra Caietanũ & alios quosdã recentiores docet. Ratio est; quia multũ interest boni cõmunis, vt quam aptissimi & dignissimi ad eiusmodi beneficia cum graui administratione coniuncta promoueantur.

Addit Petr. Nauar. n. 63. contra Sorũ, etiã accipiẽtẽ peccare mortaliter; quod p̄babilissimũ videtur, tametsi aliquis dicere posset, operariũ dignũ ab Oeconomo cõductũ, cũ ex officio, aut ratione fidelitatis, non teneatur p̄curare digniorẽ, non ita peccare laborẽ acceptando. Interim communiter fatentur omnes, si quando exiguus excelsus est, inter beneficia, vel personarum dignitatem, per se & seclulo scandalo, non peccari mortaliter.

16 ASSERTIO IV. Dignitas hæc in ordine ad beneficium Ecclesiasticũ, nõ est accipienda à dignitate personæ secundũ se spectatã; quo modo dignior est ille, qui spiritualibus gratiã donis magis abundat; sed in ordine ad p̄curationẽ boni cõmunis, ad quod bona eiusmodi spiritualia principaliter ordinantur, iuxta illud 1. Cor. 12. v. 7. *Vnicuiq; autem datur manifestatio spiritus ad vtilitatem, scilicet Ecclesiæ, siue communitatis, cui deseruit.* Ita S. Thomas q. 63. a. 2. ex communi. Ratio est; quia beneficia præcipue distribuuntur tanquam stipendia laborum, pro bono communi, vt dictum est q. 1. dub. 1.

Quo fit vt iuxta eundẽ, ob potentiam, nobilitatẽ vel industriã secularem, aut similitẽ conditionẽ, ad propositũ finẽ magis conducentẽ, aliquis est minus sanctus, alteri cui p̄iã sanctiori quandoq; præferendus sit. Sicut etiã cõmuniter ij, q. sunt de gremio Ecclesiæ, alijs præferuntur; idq; licite, & ex præscripto canonũ, can. *Nullus* dist. 61. quicquid Maior dixerit.

Imò probabilissimũ est, quod asserunt Sotus citatus & Petrus Nauarrus n. 166. dignum decadem Ecclesiã, præferendum digniori de aliena.

17 Eadem ratione Prælati aliquando, cæteris paribus, licitẽ præferunt alijs eos, de quibus maiorem habent confidentiam; licet hoc facere non deberent, si quando viderent, inde scandalum sequi, aliosque hoc exemplo permotos, *con sanguineos suos, licet indignos, ad beneficia promouere, vt optime notat S. Thomas cit. a. 2.*

Eandem ob causam, fieri potest, vt quandoq; doctiori & meliori dari possit beneficium minus pingue, & pinguius minus docto & pio; si Ecclesiã tenuior, p̄pter hæreticorũ v. g. cõmixtionẽ, indigeat doctiore & meliore, vt recte cum Adriano docet Valentia.

Denique sunt quidam casus, in quibus sine culpã confertur beneficium digno, prætermisso digniore, vt cum dignus præsentatur à patrono, ad beneficium simplex, vel etiam ad curatum, (si patronus sit laicus) iuxta Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 18. Item cum quis suum beneficium resignat, alteri, vt ex communi vsũ, post Caietanum V. *Beneficium*, notat Lessius cap. 34. dub. 13. Item si fundator constituisset, vt si quis ex sua familia idoneus repertus fuerit, ei præ cæteris conferatur beneficium, etiam si curatum sit, vt cum Couarruiã in regulã *Peccatum* part. 2. §. 7. probabiliter asserit idem Lessius cap. 34. dub. 13. apud quem hæc de re plura.

18 ASSERTIO V. Vniuersim in dignitate personarum æstimanda, tria præcipue spectanda sunt. 1. vitæ probitas, ac morum honestas, ex cap. *Cum in cunctis*, de electione & cap. *Græue nimis*, de præben-